

Til Landbruks- og matdepartementet

Vår dato: 10.10.2023

Deres dato: 10.10.23

Deres ref.: 23/408

Norsk Bonde- og Småbrukarlag sender med dette sitt skriftlige innspill på høring av endringer av konkurransefremmende tiltak i meierisektoren.

Forslaget til endringer i prisutjevningsordningen for melk er:

- *Fjerne den ekstra stimulansen på fem øre per liter fra satsberegningen av den spesielle kapitalgodtgjørelsen.*
- *Øke satsen for differensierte avgifter og tilskudd fra 27 øre til 30 øre per liter og innføre et totalt tak på 90 millioner kroner på ordningen.*
- *Avvikle det særskilte distribusjonstilskuddet.*

Forslagene innebærer at om lag 75 prosent av de 200 mill. kronene som årlig finansierer de konkurransefremmende tiltakene videreføres.

Norsk Bonde- og Småbrukarlag vil presisere viktigheten av hensikten med prisutjevningsordningen for melk;

«Prisutjevningsordningen for melk har som formål å regulere prisdifferensieringen av melk som råvare til ulike anvendelser, og samtidig gi melkeprodusenter muligheter for å kunne realisere jordbruksavtalens målpriser på melk, uavhengig av melkeanvendelse og lokalisering av produksjonen.»

Det erfares i dag et fallende konsum av drikkemelk, og det er viktig at man stopper opp eller snur denne trenden. Man ser også et økende marked på blant annet ost. Derfor er det viktig å stimulere til stadig innovasjon og utvikling av nye produkter, som bidrar til å holde oppe behovet for norsk melk fra norsk melkeprodusenter i konkurranse med utlandet og substitutter til drikkemelk. Prisutjevningsordningen som verktøy for å bedre disse produktenes konkurransekraft er derfor særs viktig. Vi ser at dette er utfordrende når inngangen fra høy avgift på drikkemelk synker. Det er viktig at ordningen i seg selv er selvfinansierende, herunder opprettholde volum på drikkemelk, men også at reguleringen av prisdifferensieringen mellom ulike produkter er oppdatert og treffer markedet best mulig. Vi ser at en med fordel kunne gjennomgått hvilke produkter med hvilken støttesats, som ordningen skal omfatte, men også hvilke andre produkter som kan tåle en høyere avgift for å bidra inn i ordningen.

Norsk Bonde- og Småbrukarlag mener derfor at det er viktig;

- at prisutjevningsordningens hensikt ivaretas på en best mulig måte

- at ordningen stimulerer til innovasjon og økt konkurransekraft i det norske markedet for meieriprodukter, for å stå imot konkurransen fra utlandet på øvrige meieriprodukter enn melk. Herunder se på hvor godt ordningen i dag ivaretar alle meieriprodukter som kan stimulere til en opprettholdelse av volum på rå melk.

Videre står det i høringsnotatet fra departementet:

«Prisutjevningsordningen er selvfinansierende ved at melk som benyttes til drikkemelk ilegges avgifter, mens melk som brukes til ost m.m gis tilskudd. Man utnytter dermed at de ulike melkeproduktene har ulik prisfølsomhet, og henter på denne måten ut en merverdi fra salg av melkeprodukter i det norske markedet. Gjennom avgiftene på drikkemelk finansierer prisutjevningsordningen også innfrakttilskudd fra bonde til nærmeste basismeieri.»

Norsk Bonde- og Småbrukarlag forstår her at prisfølsomhetsanalyser legges til grunn, for å bestemme hvordan ordningen finansieres. Vi kan likevel ikke se at slike analyser finnes av nyere tid, og at dette hadde vært en styrke til beslutningsgrunnlaget for å bygge opp under måten ordningen er finansiert.

Kommentar til de enkelte punkter, som foreslås endret:

- 1. Fjerne den ekstra stimulansen på fem øre per liter fra satsberegningen av den spesielle kapitalgodtgjørelsen.*

NBS har medlemmer som leverer melk både til Tine og Q-meieriene, og er opptatt av å ivareta alle produsenter av norsk melk. Som vi tidligere har nevnt er NBS mest opptatt av å ivareta det som er formålet med prisutjevningsordningen, slik at meierisektoren og norske melkeprodusenter settes i best mulig stand til å konkurrere mot utlandet. NBS jobber for å beholde flest mulig melkeprodusenter over hele landet, og tror det er viktig for innovasjon og utvikling at vi har konkurranse om produsenter og volum. Dette også for å ivareta små- og mellomstore bruk minimum på det nivået vi er i dag. Det er kun to aktører med egne produsenter, og vi spør hvilke konsekvenser fjerning av ekstra stimulans får for insentivene til å faktisk ha egne produsenter?

- 2. Øke satsen for differensierte avgifter og tilskudd fra 27 øre til 30 øre per liter og innføre et totalt tak på 90 millioner kroner på ordningen.*

NBS ser dette som et rent konkurransepolitisk virkemiddel, som også direktoratet omtaler i sin rapport; *«tiltaket med differensierte avgifter og tilskudd resultat av en totalvurdering av forutsetninger for en ønsket utvikling i markedsstrukturen for meieriprodukter.»* En økning fra 27 til 30 øre på dagens volumer vil ikke slik vi ser det bety en økning på hele 3 øre, dersom volumer og markedsandeler holdes uendret. Vi leser disse 90 millionene så langt, som målet på konkurranse i markedsstrukturen, og at denne da er oppnådd. Det finnes derfor ingen andre insentiver enn omfordeling av volumer innenfor konkurrentenes egne volumer. Ønsker man mer konkurranse enn det er i dag må et slikt tak økes betraktelig.

3. *Avvikle det særskilte distribusjonstilskuddet.*

NBS ser helst at en flytter alle tilskudd/kompensasjoner ifm frakt til budsjett, slik som det gjøres for kjøtt og korn. Dette vil i sum frigjøre mer midler til fordeling i prisutjevningsordningen til anvendelse på andre produkter enn melk.

Norsk Bonde- og Småbrukarlag stiller seg positiv til endringer som frigjør midler i prisutjevningsordningen for melk, slik at disse kan benyttes videre i fordeling til anvendelse, men poengterer at det gjenstår arbeid med å oppdatere kunnskapsgrunnlaget mht produkter, avgifter og satser ifm en større gjennomgang av prisutjevningsordningen. NBS mener også at dersom frafall av kompensasjon-/tilskuddsordninger til de konkurrerende aktørene får konsekvenser i den retning som vil svekke norske melkeprodusenter sin posisjon i markedet for meieriprodukter, så er det essensielt at disse ordningene opprettholdes utenfor prisutjevningsordningen.

Avslutningsvis vil NBS påpeke at alle endringer, som potensielt berører våre melkeprodusenter, må basere seg på et faglig korrekt grunnlag, og at konsekvensene ved endringer/ingen endringer synliggjøres før en beslutning tas. Endringer som eventuelt vedtas, må gi de involverte tid til omstilling, for å unngå utilsiktede konsekvenser.

Tor Jacob Solberg
Leder, Tor Jacob Solberg

Anton Langeland
Generalsekretær, Anton Langeland